

สภาพทั่วไปของชุมชนที่ศึกษา
(ชุมชนไทยมุสลิมที่อยู่บนเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนคลองยางประชานุสรณ์)

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาความต้องการของชุมชนไทยมุสลิมที่มีต่อการบริการของโรงเรียนมัธยมศึกษา" (ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนไทยมุสลิมที่อยู่บนเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนคลองยางประชานุสรณ์ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่) นั้น มันจะเป็นการศึกษาวิจัยที่มีการพิสูจน์สมมติฐานด้วยวิธีการทางสถิติ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการศึกษาทางด้านปริมาณก็ตาม แต่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการคุณภาพควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อหาคำชี้แจงสาระและข้อเท็จจริงยิ่งขึ้นนั่นเอง ซึ่งผู้วิจัยก็พอจะสรุปให้เห็นสภาพโดยทั่วไปของชุมชนที่ศึกษา หรือชุมชนไทยมุสลิมที่อยู่บนเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนคลองยางประชานุสรณ์ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ ได้ดังนี้คือ

ที่ตั้งและอาณาเขต

ชุมชนไทยมุสลิมที่อยู่บนเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนคลองยางประชานุสรณ์ นับเป็นชุมชนหนึ่งที่ตั้งอยู่บนเขต ต.คลองยาง และ ต.เกาะกลาง อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ ทั้งนี้ก็เพราะว่า โรงเรียนคลองยางประชานุสรณ์ อันมีที่ตั้งอยู่บนเขตหมู่ที่ 2 ต.คลองยาง อ.เกาะลันตานั้นนับเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่สังกัดกรมสามัญศึกษาเพียงโรงเรียนเดียวที่เด็กและเยาวชนในเขต ต.คลองยาง และ ต.เกาะกลาง อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ อันเป็นเขตที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามนั้นสามารถมาเรียนได้โดยสะดวกที่สุด ดังนั้นจึงถือว่าชุมชนที่ศึกษา หรือชุมชนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนคลองยางประชานุสรณ์ ก็คือชุมชนไทยมุสลิมที่อยู่บนเขต ต.คลองยาง และ ต.เกาะกลาง อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ นั้นเอง โดย ต.คลองยางจะถูกแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน และมีเรียกต่าง ๆ กันออกไปว่า เขาผาก (หมู่ที่ 1), คลองยาง (หมู่ที่ 2), ไร่คยุง (หมู่ที่ 3), ไร่ (หมู่ที่ 4), และหลังวัด (หมู่ที่ 5) สำหรับ ต.เกาะกลาง ก็จะถูกแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน และมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันออกไปอีกเช่นกันว่า ไร่ปอ (หมู่ที่ 1), ไร่หมาด (หมู่ที่ 2), ปากคลอง (หมู่ที่ 3), คลองย่านัด (หมู่ที่ 4), ลีเกี (หมู่ที่ 5) และช่องคับ (หมู่ที่ 6)

เมื่อพิจารณาถึงสภาพที่ตั้งและอาณาเขตของทั้ง 2 ตำบลแล้วก็พบว่า ตำบลทั้งสองมีพื้นที่ทั้งหมดตั้งอยู่นอกเขตสุขาภิบาล และพื้นที่ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแทบทั้งหมด มีเพียงหมู่บ้านราษฎร์ (หมู่ที่ 1 ต.เกาะกลาง) เพียงหมู่เดียวเท่านั้นที่มาตั้งตั้งอยู่ในเขตป่าสงวน นอกจากนี้ก็พบว่า พื้นที่ของทั้งสองตำบลตั้งอยู่บนพื้นที่เกาะเดียวกันที่มีชื่อเรียกว่าเกาะกลาง และมีอาณาเขตติดต่อกันด้วย โดย ต.คลองยางจะมีพื้นที่อยู่ส่วนบนของตำบลเกาะกลาง ดังนั้นถ้าจะไม่ยึดถือตามเขตการปกครองของกระทรวงมหาดไทยแล้ว อาจนับว่าทั้งสองตำบลก็คือชุมชนเดียวกัน ซึ่งก็พบว่าตำบลทั้ง 2 มีอาณาเขต ดังต่อไปนี้

อาณาเขตของต. คลองยาง

ทิศเหนือ	จด ต.ห้วยน้ำขาว อ.คลองท่อม จ.กระบี่
ทิศใต้	จด ต.เกาะกลาง อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
ทิศตะวันออก	จด ทะเลอันดามัน
ทิศตะวันตก	จด ทะเลอันดามัน

อาณาเขตของต. เกาะกลาง

ทิศเหนือ	จด ต.คลองยาง อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
ทิศใต้	จด ทะเลอันดามัน
ทิศตะวันออก	จด ทะเลอันดามัน
ทิศตะวันตก	จด ทะเลอันดามัน

นอกจากนี้ก็พบว่าที่ตั้งของตำบลทั้งสอง อยู่ทางทิศใต้ของที่ตั้งของอำเภอเมือง จ.กระบี่ และอยู่ทางทิศเหนือของที่ตั้ง อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ โดย ต.คลองยางจะอยู่ห่างจากตัว อ.เมือง จ.กระบี่ 65 กิโลเมตร และที่อยู่ห่างจากอำเภอเกาะลันตา 43 กิโลเมตร ส่วน ต.เกาะกลาง จะอยู่ห่างจากตัว อ.เมือง จ.กระบี่ 70 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากตัว อ.เกาะลันตา 28 กิโลเมตร

การคมนาคม

ก็พบว่าทุกหมู่บ้านทั้งในต.คลองยาง และ ต.เกาะกลาง จะมีถนนเชื่อมต่อกัน สามารถเดินทางติดต่อกันสะดวกทุกหมู่บ้าน อย่างไรก็ตามก็พบว่า ไม่มีหมู่บ้านใดเลยในตำบล

ทั้งสองแห่งนี้ ที่จะมิถุนเพื่อทำให้สามารถเดินทางไปถึงอำเภอที่ตั้งอยู่คือ อ.เกาะลันตาตลอดเส้นทาง การเดินทางไปยัง อ.เกาะลันตาที่ชาวบ้านสังกัดอยู่ จึงเต็มไปด้วยความยากลำบาก แต่เมื่อมีรถประจำทางอำเภอหรือไปเยี่ยมญาติ ชาวบ้านก็ยังจำเป็นต้องไปอำเภอเกาะลันตาอยู่ ซึ่งจากการสอบถามวิธีการเดินทางไปที่ อ.เกาะลันตาที่นิยมทำกันคือนิยมไปด้วยมอเตอร์ไซด์ ซึ่งก็อาจจะเป็นของตัวเองที่มีใช้กันแทบทุกบ้าน หรือไปด้วยมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ซึ่งก็มีราคาแพง (ประมาณ 200 กว่าบาท) และก็มีให้บริการไม่สม่ำเสมอด้วย ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพราะว่ามีเส้นทางทุรกันดารมาก กล่าวคือก่อนจะถึงตัวอำเภอเกาะลันตาทั้งตัวคนและรถต้องข้ามทะเลถึง 2 ครั้ง ดังนั้นถ้าลักษณะภูมิอากาศไม่ค่อยดีมีคลื่นลมแรง เรือก็จะไม่มีให้บริการ สรุปแล้วในยามปกติจะใช้เวลาเดินทางกลับไม่ต่ำกว่า 2 ชั่วโมง

อย่างไรก็ตามแม้ชุมชนแห่งนี้ไม่สามารถติดต่อกับตัวอำเภอเกาะลันตาที่สังกัดได้สะดวก แต่ชุมชนแห่งนี้ก็มีถนนที่สามารถติดต่อกับชุมชนเมืองภายนอก เช่น ไปใน อ.เมืองกระบี่เองได้ หรือที่ จ.ตรังได้ตลอดเส้นทาง ด้วยถนนลูกรังประมาณ 14-27 กิโลเมตร แล้วแต่ความลึกของหมู่บ้าน ต่อจากนั้นแล้วจะเป็นถนนลาดยาง (ถนนเพชรเกษม) ตลอดเส้นทาง รวมระยะทางทั้งหมดประมาณ 65 กิโลเมตร สำหรับ ต.คลองยาง และ 70 กิโลเมตร สำหรับ ต.เกาะกลาง

สำหรับยานพาหนะที่นิยมใช้ ในการคมนาคมภายในและภายนอกชุมชน ก็มีหลายชนิด เช่น รถมอเตอร์ไซด์ รถยนต์ส่วนตัวและรถสองแถวรับจ้าง ที่คอยให้บริการสม่ำเสมอทุกวันทุกฤดู จำนวน 6 คัน คันละ 1 ที่เที่ยว โดยจะแบ่งเป็นไปใน อ.เมืองกระบี่ วันละ 4 คัน 4 เวลา และไปใน จ.ตรัง 2 คัน 2 เวลา นอกจากนี้เมื่อมาถึงถนนเพชรเกษม (ลาดยาง) แล้วก็จะมียอดโดยสารประจำทางของ บขส.และเอกชนวิ่ง จากหาดใหญ่ไปสงขลาและจาก จ.ตรังไปกระบี่ ปรากฏเกิดตลอดทั้งวัน ตั้งแต่เวลา 07.00 ถึง 16.00 น. โดยแต่ละคันห่างกัน 30 นาที

และจากการสอบถามการใช้เส้นทางสายนี้จากชาวบ้าน ก็ได้รับคำบอกเล่าว่าช่วงที่เป็นถนนลูกรังนั้น เพิ่งมีใช้เมื่อปี พ.ศ.2517 ดังนั้นนับสมัยก่อนหน้าปี พ.ศ.2517 จะใช้ได้เฉพาะการคมนาคมทางน้ำหรือทางเรือ ซึ่งทุกหมู่บ้านจะมีท่าเรือ และจะไปขึ้นบกเพื่อจะไปทางรถยนต์ต่อที่ อ.คลองพน

ดังนั้นชาวบ้านจึงเล่าให้ฟังว่า ก่อนปี พ.ศ.2517 ชาวบ้านก็มักจะไม่ค่อยได้ออกไปติดต่อกับชุมชนภายนอกเลย ความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชุมชนแห่งนี้ในแต่ละหมู่บ้าน จึงไม่ค่อยมีอะไรแตกต่างกัน แต่เมื่อถนนหนทางสะดวก หลายสิ่งหลายอย่างในหมู่บ้านก็เปลี่ยนไปไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางกายภาพหรือทางสังคมของหมู่บ้าน เช่นว่า ยานพาหนะต่าง ๆ มีมากขึ้น มีอาชีพใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น การแต่งกายของชาวบ้านเปลี่ยนมาเป็นแบบทันสมัยแบบคนในเมืองมากขึ้น ความใกล้ชิดสนิทสนมที่เคยมีแต่ก่อนเริ่มห่างเหิน เพราะไม่ค่อยมีเวลาว่างมานั่งคุยกันเหมือนสมัยก่อน นอกจากนี้ก็พบว่าการศึกษาของชาวบ้านแถบนี้เพิ่มขึ้น เพราะมีสถานศึกษาให้เด็กมาเรียนได้สะดวกมากขึ้น เป็นต้น

ลักษณะภูมิประเทศ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าชุมชนที่ศึกษาคือ ชุมชนไทยมุสลิมในเขต ต.คลองยาง และ ต.เกาะกลาง นั้นมีอาณาเขตติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันหรือเป็นชุมชนเดียวกัน (ถ้าไม่มียึดตามเขตการปกครองของกระทรวงมหาดไทย) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงอาจสรุปลักษณะภูมิประเทศใน ต.ทั้งสองเป็นลักษณะภูมิประเทศของชุมชนของชุมชนใหญ่เดียวกันได้ดังนี้คือ

พบว่าในชุมชนที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่นี้ มีพื้นที่ทั้งหมดตั้งอยู่บนเกาะ (เกาะกลาง อ.เกาะลันตา จ.กระบี่) พื้นที่จึงมีน้ำทะเลล้อมรอบ และจะมีพื้นที่เป็นที่ราบและที่ราบชายฝั่งทะเลเสียเป็นส่วนใหญ่ โดยจะมีส่วนที่เป็นที่ราบสูงและภูเขาเป็นแนวยาวทางทิศตะวันตก แล้วค่อย ๆ เทลาดลงไปทางทิศตะวันออกด้วย จากลักษณะภูมิประเทศที่แตกต่างกันดังกล่าว ทำให้บริเวณนี้มีกาไรซ์พื้นที่ในลักษณะที่ต่างกันอย่างออกปกล่าวคือ

บริเวณที่เป็นที่ราบนั้นถือว่าเป็นที่ตั้งเดิมที่ชาวบ้านตั้งรกรากอยู่เป็นแห่งแรก ชาวบ้านจึงมักใช้พื้นที่ดังกล่าวสร้างที่อยู่อาศัย, ทาสวน (ยาง, ปาล์ม), ทาไร่ นา และใช้เลี้ยงสัตว์ ซึ่งในขณะนี้เริ่มมีชาวบ้านขายหรือเปลี่ยนพื้นที่สวนเหล่านี้มาสร้างเป็นบ่อเลี้ยงกุ้งกุลาดำกันบ้างแล้ว และมีที่ท่าว่าจะเพิ่มขึ้นมากขึ้น เพราะชาวบ้านกำลังให้ความสนใจเรื่องนี้เป็นอย่างมาก และเนื่องจากบริเวณนี้ชาวบ้านตั้งรกรากกันมานานแล้ว จึงมักมีเอกสารสิทธิ์แล้วเป็นส่วนใหญ่สำหรับพื้นที่ที่เป็นที่ราบสูงและภูเขานั้น ชาวบ้านเล่าว่าแต่เดิมนั้นเป็นป่าทึบที่อุดมไปด้วยพืชพันธุ์ไม้และของป่านานาชนิด แต่ในปัจจุบันลักษณะป่าทึบดังกล่าวถูกเปลี่ยนสภาพเป็นส่วนยางและ

สวนป่าล้มแทบจะหมดแล้ว เพราะชาวบ้านที่ราบไพบัตต์ไคมาสร้างบ้าน, เครื่องมือเครื่องใช้ ไร่เองบ้าง ขยายบ้าง หรือไม่มีคนข้างนอกมาตัดไคไปด้วยวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กันออกไป ทั้ง ๆ ที่พื้นที่เหล่านี้ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนก็ตาม ปัจจุบันไม้ใหญ่ ๆ จึงไม่เหลือแล้ว สภาพป่าที่เคยเป็น แหล่งปัจจัย 4 ของชาวบ้านจึงไม่มีอีกต่อไป กลายเป็นป่าเสื่อมโทรมไป และชาวบ้านที่อยู่บริเวณ ใกล้เคียงก็ขึ้นมาจับจองกันสร้างสวนเองบ้างขยายบ้าง พื้นที่บริเวณที่เป็นที่ราบสูงและภูเขาจึง เปลี่ยนสภาพเป็นสวนยาง และสวนป่าล้มแทบจะหมดแล้ว โดยพื้นที่ดังกล่าวมักจะยังมีเอกสาร สิทธิเสียเป็นส่วนใหญ่ ส่วนพื้นที่ที่เป็นที่ราบชายฝั่งทะเลนั้น พบว่าเป็นลักษณะของป่าชายเลน ซึ่ง อุดมไปด้วยไม้โกงกางเป็นจำนวนมาก ทางราชการจึงเปิดให้มีการสัมปะทานป่าชายเลนนี้แก่ เอกชน ทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกชุมชน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ที่ได้รับสัมปะทานนั้น ถ้าเป็น คนในชุมชนก็มักจะเป็นผู้นำชุมชน เช่น เป็นกำนันเสียเป็นส่วนใหญ่ มีชาวบ้านที่ไม่ใช่ผู้นำชุมชน เพียงรายเดียวเท่านั้น ที่เหลือจะเป็นเอกชนที่อยู่ภายนอกชุมชน ชาวบ้านในบริเวณนี้จึงมักเป็น ลูกจ้างตัดไม้เผาถ่านเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งก็ยังมีบ้างที่ทำการประมงที่เที่ยวออกหากุ้ง หอย ปู ปลา มาขายแต่ก็เป็นเพียงประมงรายย่อย คือ ทำเพื่อบริโภคและเหลือเอาไปขายเพียงเล็กน้อย เท่านั้น นอกจากนี้ชาวบ้านก็เล่าให้ฟังว่า เมื่อก่อนนั้นบรรพบุรุษของพวกเขาจะไม่นิยม สร้างสวนกัน เพราะสามารถหาของกินของใช้ภายในทะเลได้โดยไม่ต้องซื้อ ถ้าจะประกอบ อาชีพก็จะเป็นลูกจ้างเผาถ่านตัดไม้เผาถ่าน และในปัจจุบันก็ไม่สามารถพอใช้แล้ว เพราะข้าวของ ทุกอย่างต้องซื้อ และการเป็นลูกจ้างเขาไม่สามารถทำได้ตลอดไป เพราะเมื่อแก่ชราก็ไม่ สามารถทำได้แต่ก็เป็นได้เพียงเจ้าของสวนขนาดเล็กเท่านั้น และเนื่องจากเมื่อก่อนนั้นไม่นิยม สร้างสวน ก็จะขายพื้นที่ให้แก่คนภายนอกหมู่บ้านเป็นจำนวนมาก ดังนั้นเจ้าของสวนขนาดใหญ่ใน ปัจจุบัน จึงมักจะเป็นนายทุนจากภายนอกชุมชนมากกว่าคนในชุมชนเสียแล้ว

ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศในแถบนี้ก็คล้าย ๆ กับของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ทั่ว ๆ ไป คือ จะมี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อนและฤดูฝน โดยฤดูร้อนนั้นจะเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม จนถึงเดือนพฤษภาคม นั่นคือจะพบว่า อากาศจะเริ่มแห้งมาตั้งแต่เดือนมกราคม และจะปรากฏชัดเจนยิ่งขึ้นในเดือน กุมภาพันธ์ ด้วยจะไม่มียักษ์ค้างคาตามต้นไม้ใหญ่เหมือนเดือนก่อนหน้านั้น และความชื้นตาม ผิวหน้าดินมีน้อยเกือบหรือเกือบไม่มีเลยในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม จากประสบการณ์ ที่ผู้วิจัย เคยอยู่ชุมชนแห่งนี้มาก่อนหน้านี้และในปัจจุบัน ประกอบการสอบถามชาวบ้านก็ยังคงได้

รับคำบอกเล่าว่า ในช่วงเดือนเมษายนถึงพฤษภาคมนี้จะเป็นช่วงที่มีอากาศร้อนที่สุด และช่วงนี้ก็จะเป็นช่วงที่ชาวบ้านขาดแคลนน้ำกันมาก ทั้งนี้เพราะแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนนั้นจะเป็นน้ำทะเลเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งชาวบ้านก็ไม่สามารถใช้เป็นน้ำดื่มและน้ำใช้ได้ แหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สำคัญของชาวบ้านก็คือ บ่อน้ำที่ชาวบ้านสร้างขึ้นมาเองบ้างหรือทางรัฐสร้างให้บ้าง ซึ่งก็มักจะไม่มีเพียงพอเพราะสร้างกันไม่มาก เมื่อเทียบกับจำนวนครัวเรือน ซึ่งจากการสำรวจก็ได้พบว่าใน ต.คลองยางนั้นมีบ่อสาธารณะ 6 บ่อ บ่อน้ำตื้นซึ่งเป็นบ่อขุดสาธารณะ 70 บ่อ บ่อน้ำตื้นที่เป็นบ่อขุดส่วนตัว 132 บ่อ รวมทั้งหมดเป็น 206 บ่อ จาก 639 ครัวเรือน ส่วนใน ต.เกาะกลาง พบว่ามีบ่อน้ำตื้นซึ่งขุดเป็นบ่อสาธารณะ 8 บ่อ บ่อน้ำตื้นซึ่งเป็นบ่อขุดสาธารณะ 4 บ่อ และบ่อน้ำตื้นที่เป็นบ่อขุดส่วนตัว 233 บ่อ จากจำนวนครัวเรือน 828 ครัวเรือน นอกจากนี้ยังพบอีกว่า บ่อน้ำตื้นส่วนตัวนั้นมักจะเหือดแห้งเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งชาวบ้านก็แก้ปัญหาด้วยการไปใช้น้ำจากบ่อบาดาลสาธารณะ ซึ่งก็มีเพียงไม่กี่บ่อเท่านั้น ซึ่งชาวบ้านบางส่วนก็คงต้องไปขอน้ำจากบ่อเพื่อนบ้านที่ไม่เหือดแห้ง หรือขนน้ำจากบ่อบาดาล บ่อบาดาลสาธารณะ ซึ่งบางทีก็ต้องออกมาขนน้ำไปใช้เป็นระยะทาง 3-4 กิโลเมตรก็มี โดยในบางบ้านก็แก้ไขด้วยการขุดบ่อให้ลึกยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบอีกว่าในช่วงฤดูร้อนนี้ นอกจากชาวบ้านจะประสบกับภาวะขาดแคลนน้ำแล้ว อีกปัญหาหนึ่งที่ชาวบ้าน โดยเฉพาะชาวบ้านที่อยู่บนถนนรู้สึกเดือดร้อนมากก็คือ เรื่องของฝุ่นที่มักจะฟุ้งกระจายไปตามกระแสของลมที่พัดพามาเกาะตามหลังคาของบ้าน, ตามต้นไม้และใบหญ้า คูหาโรลนไปหมด ซึ่งเมื่อลมพัดมาแต่ละครั้งก็จะนำเอาฝุ่นดังกล่าวมาเข้าจมูกเข้าปากและเข้าตา จนรู้สึกแสบปากจมูกและเคืองนัยตาเป็นอย่างยิ่ง

พอถึงเดือนมิถุนายนก็จะเริ่มเข้าสู่ฤดูฝน ฝนจะตกถี่ยิ่งขึ้น นาไร่ซึ่งเคยเป็นเสมือนว่าเป็นที่ร้าง ใบหญ้า ใบไม้ ซึ่งเคยเห็นชาวโรลนเพราะโดนฝุ่นกลับมาเขียวขุ่ม และข้าวที่ปักดำไว้รอฝนก็จะขึ้นแข่งกับหญ้าและวัชพืชต่าง ๆ หากฝนตกโดยสม่ำเสมอทุก ๆ อาทิตย์ไปจนถึงราว ๆ ปลายเดือนกันยายน ข้าวกล้า และพืชไร่ต่าง ๆ ก็จะได้ขึ้นงอกงามให้ผลผลิตพอกินพอใช้ แต่ชาวบ้านก็บอกว่ามีบ่อยครั้งที่ฝนจะทิ้งช่วง หรือบางทีก็มาล่าช้าไปตกหนักเอาปลายเดือนกันยายน หรือต้นเดือนตุลาคมเลยก็มี ซึ่งก็จะมีผลให้ต้นไม้และกระแถกรน้ำให้ดอกผลไม่เต็มที่ ราว ๆ เดือนพฤศจิกายนถึงมกราคม ก็จะเป็นช่วงที่เก็บเกี่ยวข้าว และช่วงนี้อากาศจะเริ่มเย็นลงและอากาศเริ่มแห้ง ซึ่งชาวบ้านก็มักจะไม่นสบายกันมากเพราะเป็นช่วงที่อากาศกำลังเปลี่ยนแปลง และค่อย ๆ ย่างเข้าสู่หน้าร้อนต่อไป

อย่างไรก็ตามเนื่องจากชาวบ้านแถบนี้ ยังประกอบอาชีพการทำสวนยางเป็นอาชีพหลัก ควบคู่ไปกับการทำนาอีกเป็นจำนวนมาก กลับบอกว่า ช่วงนี้จะมีรายได้จากการทำสวนยางสูง เพราะน้ำยางจะออกดี ฝนไม่ตกอากาศก็ไม่ร้อนจัด แต่พอช่วงช่วงฝนตกก็ก็ตั้งตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม จะไม่ค่อยไปออกใบทำสวนยาง เพราะน้ำฝนที่ตกลงมาทำให้หน้ายางเปียก และน้ำยางจะไม่ไหลลงสู่ภาชนะที่รองรับ ดังนั้นพอถึงหน้าฝนชาวบ้านแถบนี้มักจะประสบปัญหาในเรื่องการมีรายได้ไม่พอใช้จ่ายเป็นอย่างมาก

ประวัติของชุมชน

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ต.คลองยาง และต.เกาะกลางนั้น อาจจะนับว่าเป็นชุมชนใหญ่เพียงชุมชนเดียวก็ได้ (เพราะมีเนื้อที่ติดต่อกัน) หรืออาจจะแยกตามการแบ่งเขตการปกครอง ของกระทรวงมหาดไทยก็ได้ แต่สำหรับในส่วนของประวัติความเป็นมาของชุมชนนั้น ผู้วิจัยกลับเห็นว่า ถ้าจะพูดในลักษณะ ภาพรวมเป็นชุมชนใหญ่เพียงชุมชนเดียวอาจทำให้เกิดความคลุมเครือมากกว่าพูดในส่วนย่อย ๆ ดังนั้นในส่วนของประวัติความเป็นมาผู้วิจัยจึงจะกล่าวถึงความเป็นมาของ หมู่บ้านใน ต.คลองยางและ ต.เกาะกลาง เท่าที่พอจะสามารถรวบรวมได้จากคำบอกเล่าของชาวบ้าน และตำนานต่าง ๆ ในห้องสมุด ดังต่อไปนี้คือ

ประวัติของหมู่บ้านรำปู (หมู่ที่ 1 ต.เกาะกลาง)

ได้รับคำบอกเล่าว่า หมู่บ้านรำปูนี้มีอายุประมาณ 200 ปีมาแล้ว โดยผู้ที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งเป็นคนแรกก็คือโรตะซีและโรตะจัน นามสกุลอะไรไม่ปรากฏ แต่จะชอบหาปลาเป็นอาชีพ และปลาที่จับได้และมีชุกชุมแถวนี้ก็คือปลา "รำปู" ซึ่งเป็นชื่อของปลาทะเลชนิดหนึ่งมาจากภาษามลายูจากคำว่า "kevapu" ปลาชนิดนี้มีชื่อเรียกอย่างอื่น ๆ อีก เช่น กะรัง เก้า ตึกแก เป็นต้น ลักษณะเด่นของปลานี้จะมีลายตามตัวแตกต่างกันออกไปตามท้องถิ่นที่อาศัย ดังนั้นเมื่อมีคนอื่น ๆ อพยพเข้ามามากเข้าจนกลายเป็นหมู่บ้านใหญ่ขึ้น จึงเรียกชื่อบ้านตามชื่อปลารำปู ซึ่งมีชุกชุมในบริเวณนี้ มาจนถึงปัจจุบันนี้

ประวัติของหมู่บ้านร่าหมาด (หมู่ที่ 2 ต.เกาะกลาง)

ได้รับคำบอกเล่าว่า มีอายุเกินกว่า 200 ปีอีกเช่นกัน โดยได้รับคำบอกเล่าอีกว่าชื่อของหมู่บ้านแห่งนี้มาจากคำว่า "กรราหมาด" หรือ "กรามัด" ซึ่งแปลว่า "ศักดิ์สิทธิ์" เป็นภาษามลายู ซึ่งศาลเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพทั้งหลายมีผู้คนนับถือ เรียกกันว่า "โต๊ะกรราหมาด" ทั้งสิ้น โดยเล่าต่อ ๆ กันมาว่า ผู้ที่ได้เข้ามาอยู่ในบริเวณนี้ก่อนใครอื่นก็คือ ชุนเซี่ยว มีอาชีพจับปลาขายชาวบ้านปากคลอง (หมู่บ้านที่ 3 ต.เกาะกลาง) และตรงที่บริเวณลำคลองที่ชุนเซี่ยวจับปลาอยู่ทุกวันนี้ บังเกิดมีพระเจ้าขาวตัวหนึ่งใหญ่โตมากอาศัยอยู่ด้วย แต่พระเจ้าตัวนี้มีเคยทำอันตรายใคร ต่อมาชาวบ้านชาวปากคลองอพยพเข้าไปมากขึ้น และตั้งชุนเซี่ยวเป็นหัวหน้าปกครอง และทำการประมงกันต่อไป ทุกคนที่มาอยู่ก็เคยเห็นพระเจ้าขาวนี้ทั้งนั้น ชาวบ้านบอกว่ามันมีลัทธิวิเศษ บริเวณทางเป็นคอกลายพริ้ว เขาเลยเรียกกันว่าโต๊ะอุ่คอก บางครั้งมันขึ้นมาลอยอยู่ข้างเรือ หาบปลา บางทีก็ขึ้นไปนอนบนหาคำให้ชาวบ้านเห็นบ่อย ๆ แต่ก็ไม่ทำอันตรายใคร ชาวบ้านจึงนับถือบูชาว่าเป็น "พระเจ้าเจ้า" วันที่พระเจ้าตัวนี้ปรากฏให้ชาวบ้านเห็น 1 วันวันพระจันทร์เต็มดวง ชาวบ้านก็จัดพิธีทำบุญให้เสมอ ต่อมาไม่นานพระเจ้าตัวนี้หายไปโดยชาวบ้านไม่รู้ว่าเป็นไปไหน แต่ชุนเซี่ยวบอกว่าผมมันนอนตายอยู่ข้างจอมปลวกแห่งหนึ่งในบริเวณที่เรียกว่า "คลองมะละ" เป็นที่แปลกประหลาดประการหนึ่งว่าตัวมันไม่เน่าเปื่อยแต่ประการใด เมื่อเวลาล่วงเลยมานานชาวบ้านได้ตั้งศาลขึ้นในบริเวณดังกล่าว ก็เรียกกันว่า "ศาลเจ้าโต๊ะกรราหมาด" ต่อเมื่อบ้านเมืองเจริญขึ้น ชาวบ้านที่อาศัยในบริเวณนี้จึงเป็นหมู่บ้านใหญ่ และเรียกกันว่า "บ้านกรราหมาด" ต่อมาภายหลังเพี้ยนไปเป็น "ร่าหมาด" จนทุกวันนี้

ประวัติของหมู่บ้านคลองย่าหนัด (หมู่ที่ 4 ต.เกาะกลาง)

ได้รับคำบอกเล่าว่าผู้ที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งก่อนใคร ๆ เลยก็คือ โต๊ะศรีรายา และนายหลี่ ซึ่งอพยพมาจากทริบุรี โดยไม่ปรากฏว่าเป็นบรรพบุรุษของตันตระกูลใดบ้าง ทราบแต่เพียงว่า หมู่บ้านนี้เกิดขึ้นมานานกว่า 200 ปี อีกเช่นกัน สาเหตุที่เรียกชื่อหมู่บ้านนี้ว่า "คลองย่าหนัด" ก็เพราะว่าบริเวณที่ตั้งของหมู่บ้านนี้มีการปลุกสับประคั่นมากตามลำคลองในหมู่บ้าน จึงเรียกบริเวณที่ตั้งของหมู่บ้านนี้ว่า บ้านคลองย่าหนัด โดยคำว่าย่าหนัด ก็คือคำภาษาถิ่นที่ชาวบ้านใช้เรียกสับประคั่นนั่นเอง

ประวัติของหมู่บ้านคลองยาง (หมู่ที่ 2 ต.คลองยาง)

ได้รับคำบอกเล่าว่ามีอายุไม่ต่ำกว่า 200 ปี อีกเช่นกัน บุคคลกลุ่มแรกที่อพยพเข้ามา อยู่บนบริเวณนี้ก่อนใคร เพื่อนเลยก็คือ ครอบครัวในสกุล "ปาหน" สาเหตุที่เรียกชื่อหมู่บ้านเช่นนี้ ก็เป็นเพราะว่า เดิมทีบริเวณนี้มีต้นยางอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านที่ได้เข้ามาอยู่ในช่วงแรก ๆ ก็ได้เข้าไปทำนันทน์ยางก่อน ต่อมาได้เข้าไปหักร้างถางพงเพื่อปลูกพืชชนิดอื่น ๆ ตามบริเวณ สายคลองที่ไหลผ่าน

ประวัติของหมู่บ้านโรckyง (หมู่ที่ 3 ต.คลองยาง)

ก็ได้รับคำบอกเล่าว่า โรckyง เป็นคนแรกที่เข้าไปบุกเบิกทำกินบนบริเวณนี้ แล้วต่อมา ภายหลังจึงได้กลายเป็นหมู่บ้านเมื่อมีคนมากขึ้น โรckyงเป็นบรรพบุรุษของต้นตระกูลโคกไม้ครุ ทราบ ทราบกันแต่เพียงว่าหมู่บ้านนี้มีอายุไม่ต่ำกว่า 200 ปีอีกเช่นกัน สาเหตุที่เรียกชื่อหมู่บ้านนี้ ว่าโรckyง ก็เพราะว่า บริเวณนี้เป็นเนินที่มีต้นยางอยู่มากนั่นเอง

ประวัติของหมู่บ้านหลังโรckyง (หมู่ที่ 5 ต.คลองยาง)

ก็ได้รับคำบอกเล่า ยังไม่สามารถบอกได้ว่าใครเป็นบุคคลแรกที่เข้ามาตั้งรกรากอยู่ บนบริเวณนี้เป็นแห่งแรก ทราบแต่ว่ามีอายุไม่ต่ำกว่า 200 ปี อีกเช่นกัน สาเหตุที่ชื่อว่าหมู่บ้าน หลังโรckyงก็เป็นเพราะว่า บ้านแถบนั้นตั้งอยู่ปลายสุดของแหลมด้าน ต.คลองยาง ซึ่งหมายถึงอยู่ สุดแถวหรือสุดแนวนั่นเอง

สำหรับหมู่บ้านที่เหลือ โดยไม่ได้กล่าวถึงในประวัติของหมู่บ้านนี้เลยก็คือ หมู่บ้านปาก คลอง, ลิเก, ช่องคัม (ซึ่งเป็นชื่อของหมู่บ้านที่ 3, 5, และ 6 ตามลำดับของ ต.เกาะกลาง) และหมู่บ้านเขาผาก, 1ท (ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ 1, 4 ของ ต.คลองยาง) นั้นขณะนี้ยังไม่สามารถ หาใครบอกเล่าว่ามีประวัติความเป็นมาอย่างไร แต่สำหรับอายุของหมู่บ้านนั้นพอจะบอกได้ว่าไม่มีหมู่บ้านใดเลยที่มีอายุต่ำกว่า 100 ปี ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้วิจัยถามถึงคนที่ชาวบ้านทราบว่า มีอายุมากที่สุดนั้นมีอายุกี่ปี ซึ่งคำตอบที่ได้รับไม่ต่ำกว่า 100 ปี ทุก ๆ หมู่บ้าน

ลักษณะประชากร

จากสถิติซึ่งได้จากผู้ใหญ่วัยบ้าน, พัฒนาการ, สาธารณสุขตำบล ตลอดจนชาวบ้าน ทำให้ทราบว่า จนถึงเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่นี้ทั้งสองตำบลมีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามประมาณ ร้อยละ 97 โดยทั้งหมดจะใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งก็มีรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของประชากรใน ต.คลองยาง และต.เกาะกลาง ดังนี้คือ

ใน ต.คลองยาง

มีจำนวนประชากร (จากการสำรวจ) ทั้งหมด	3,433 คน
แยกเป็นเพศชาย	1,824 คน
เป็นเพศหญิง	1,609 คน
จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด	639 ครัวเรือน

นอกจากนี้สามารถแยกตามช่วงอายุได้ดังต่อไปนี้คือ

อายุ	เพศหญิง	เพศชาย	รวม
1 วัน - 5 ปีเต็ม	186 คน	180 คน	366 คน
5 ปี 1 วัน - 7 ปีเต็ม	126 คน	142 คน	268 คน
7 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	291 คน	311 คน	602 คน
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	164 คน	206 คน	370 คน
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	629 คน	742 คน	1,371 คน
มากกว่า 50 ปีเต็ม	213 คน	243 คน	456 คน
รวม	1,609 คน	1,824 คน	3,433 คน

ใน ต.เกาะกลาง

มีจำนวนประชากร (จากการสำรวจ) ทั้งสิ้น	4,946 คน
แยกเป็นเพศชาย	2,463 คน
เป็นเพศหญิง	2,483 คน
จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด	828 ครัวเรือน

นอกจากนี้สามารถแยกตามช่วงอายุได้ดังต่อไปนี้คือ

อายุ	เพศหญิง	เพศชาย	รวม
1 วัน - 5 ปีเต็ม	314 คน	295 คน	609 คน
5 ปี 1 วัน - 7 ปีเต็ม	286 คน	313 คน	599 คน
7 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	531 คน	542 คน	1,073 คน
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	412 คน	393 คน	805 คน
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	691 คน	672 คน	1,363 คน
มากกว่า 50 ปีเต็ม	249 คน	248 คน	497 คน
รวม	2,483 คน	2,463 คน	4,946 คน

จากข้อมูลใน 2 ตำบลดังกล่าว หากจะคิดจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยเฉลี่ยจากจำนวนประชากรและครัวเรือนทั้งหมดแล้วพบว่า ใน ต.คลองยางนั้นครัวเรือนหนึ่ง ๆ จะมีสมาชิกโดยเฉลี่ย 5 คน ส่วน ต.เกาะกลางนั้นจะมีสมาชิกโดยเฉลี่ย 6 คน ซึ่งก็นับว่ามีจำนวนไม่มากนักสาเหตุที่เป็นดังนั้นก็เพราะว่าสภาพบ้านเรือนของชาวบ้านยังคงคับ กล่าวคือในชุมชนแห่งนี้ชาวบ้านจะมีบ้านขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ ไม่สามารถรองรับจำนวนคนได้มาก หากว่าชาวบ้านแถบนี้จะมีลูกเป็นจำนวนน้อยก็หาไม่ พบว่าโดยเฉลี่ยแล้วมักจะมีลูกไม่ต่ำกว่า 5 คนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งบ้านใดมีลูกมากก็อาจพาไปฝากไว้ที่บ้านปู่ย่าตายายของเด็ก หรือไม่ก็เมื่อเขาเติบโตขึ้นมาถึงเวลาแต่งงานเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะแยกครอบครัวออกจากครอบครัวเดิม จำนวนสมาชิกโดยเฉลี่ยในแต่ละครอบครัวจึงมีไม่มากนัก นอกจากนี้จากการสอบถามเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล

ก็คิดว่า ความว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีแนวโน้มต่ำลงเรื่อย ๆ ทั้งนี้เพราะคนรุ่นใหม่ ๆ ที่นี้ เริ่มยอมรับการคุมกำเนิดมากขึ้น และเมื่อพิจารณาโครงสร้างของประชากรตามช่วงอายุต่าง ๆ แล้วก็พบว่า ทั้งสองตำบลมีประชากรวัยฟิงฟิงคือเด็กและคนชรา มากกว่าจำนวนประชากรในวัยแรงงาน คือคนหนุ่มสาวทั้งหลาย ซึ่งก็นับว่ามีโครงสร้างที่ไม่ดีนัก ซึ่งจากการคำนวณอย่างคร่าว ๆ พบว่าใน ต.คลองยาง เป็นอัตราส่วน 1:2 (ประชากรวัยแรงงาน 1 คน ต้องรับผิดชอบประชากรวัยฟิงฟิง 2 คน) ส่วนใน ต.เกาะกลาง เป็นอัตราส่วน 1:3 คน (ประชากรวัยแรงงาน 1 คน ต้องรับผิดชอบประชากรวัยฟิงฟิงจำนวน 3 คน)

ระบบครอบครัวและเครือญาติ

ทัศนคติในการเลือกคู่ครอง

ชาวไทยมุสลิมใน ต.คลองยาง และ ต.เกาะกลาง อันเป็นเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนคลองยางประชานุสรณ์เล่าว่า การเลือกคู่ครองของชาวมุสลิมในอดีต (ประมาณ 50-100 ปี) ที่ผ่านมามีลักษณะเป็นแบบคลุมถุงชน พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายมักจะเป็นผู้กำหนดคู่ครองให้ลูกหลานของตนมากกว่าที่จะให้หนุ่มสาวได้มีโอกาสเลือกคู่ครองกันตามใจชอบ ทั้งนี้ทั้งนั้นเป็นเพราะว่าในสมัยก่อนนั้น หนุ่มสาวไม่ค่อยได้มีโอกาสพบเจอกันอย่างเสรีเหมือนกับในปัจจุบันด้วย โดยพ่อแม่เองก็มักจะหวงลูกสาวไม่ให้ลูกสาวออกจากบ้านไปไหนตามลำพัง นิยมให้อยู่กับบ้านหุงหาอาหารหรือช่วยเลี้ยงดูน้อง ๆ หนุ่มสาวจะได้มีโอกาสพบกันบ้างในวันสำคัญทางศาสนาอิสลามต่าง ๆ เช่น วันฮารีรายอ เป็นต้น หนุ่มสาวในสมัยก่อนจึงมักมีคู่ครองตามที่พ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่กำหนด

ในปัจจุบันลักษณะของการเลือกคู่ครองของชาวไทยมุสลิมในเขต ต.คลองยางและ ต.เกาะกลาง ได้เปลี่ยนไปจากอดีต หนุ่มสาวต่างมีโอกาสเลือกคู่ครองกันได้ตามความต้องการ แต่ทั้งนี้จะต้องถือปฏิบัติตามบทบัญญัติของคัมภีร์อัลกุรอาน กล่าวคือจะต้องแต่งงานกับผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามเท่านั้น ห้ามแต่งงานกับคนต่างศาสนา หากจะแต่งงานก็ต้องให้ผู้นั้นเปลี่ยนมาเป็นมุสลิมด้วยความสมัครใจเสียก่อน กล่าวคือจะต้องประกอบกิจทางศาสนาอิสลามเยี่ยงมุสลิมโดยทั่วไป มิใช่เปลี่ยนมาเป็นมุสลิมแต่เพียงการกล่าวคำปฏิญาณและเข้าสู่หนัด (ชาย) เท่านั้น

นอกจากนี้การเลือกคู่ครองของชาวไทยมุสลิมในเขต ต.คลองยาง และ ต.เกาะกลาง
 านปัจจุบันนี้ยังมีทั้งลักษณะที่เลือกคู่ครองจากชาวมุสลิมในเขต ต.คลองยาง และ ต.เกาะกลาง
 ด้วยกันเอง (Endogamy) และบางคนก็เลือกคู่ครองจากผู้ที่อยู่ต่างชุมชนหรืออยู่ต่างจังหวัดกัน
 (Exogamy) ทั้งนี้เป็นเพราะการคมนาคมสะดวกมากขึ้นทำให้คนต่างชุมชนกันไปมาหาสู่กันได้
 สะดวกยิ่งขึ้น ดังนั้นโอกาสที่จะได้พบได้รู้จักกับคนต่างชุมชนกันจึงมีมากขึ้น

รูปแบบการแต่งงาน

ตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบัน พบว่า ผู้ชายไทยมุสลิมในต.คลองยาง และ ต.เกาะกลาง
 ส่วนใหญ่จะมีภรรยาเพียงคนเดียว (Monogamy) แม้ศาสนาอิสลามจะเปิดโอกาสให้ชาย
 มุสลิมสามารถมีภรรยาได้ถึง 4 คน และลูก ๆ ทุกคนตลอดจนภรรยาทุกคนมีฐานะ สิทธิ และ
 ศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน แต่ทั้งนี้มิใช่เชื่อว่าผู้ชายมุสลิมจะสามารถมีภรรยาได้ 4 คน ตามความพอใจ
 ได้เสมอไป จากการสอบถามความคิดเห็น ของการนิยมมีภรรยาเพียงคนเดียวมากกว่าหลายคน
 ได้รับคำอธิบายว่า เนื่องจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเป็นเงื่อนไขที่สำคัญ กล่าวคือ ยิ่งครอบครัว
 มีขนาดใหญ่มากขึ้นเท่าใดก็ตาม ก็ยิ่งจะเพิ่มค่าใช้จ่ายมากขึ้น ประกอบกับปัญหาเรื่องมุสลิมจะ
 ไม่มีการทำหมั้น ด้วยถือเป็นบาปตามบทบัญญัติทางศาสนาอิสลาม ฉะนั้นจึงเกิดปัญหามีลูกมาก
 หากมีภรรยามาก และก็จะยิ่งเพิ่มภาระต่าง ๆ มากขึ้นด้วย นอกจากนี้กฎหมายไทยได้ระบุว่า
 การจดทะเบียนสมรส จะถูกต้องตามนิติบัญญัติเพียงคนเดียวเท่านั้นด้วย ชาวไทยมุสลิมในชุมชน
 แห่งนี้ในปัจจุบัน จึงนิยมการมีภรรยาเพียงคนเดียวมากกว่าการมีภรรยาที่ละหลายคน

ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน

เมื่อหนุ่มสาวตกลงใจที่จะแต่งงานกันแล้ว หลังการแต่งงาน บ่าวสาวมักจะนิยมอยู่กับ
 ครอบครัวเดิมไปสักระยะหนึ่ง ก่อนที่จะแยกครอบครัวออกไป ลักษณะของการตั้งครอบครัวเป็น
 แบบเลือกได้ทั้งสองฝ่าย (bilocal) กล่าวคือ บ่าวสาวสามารถที่จะอยู่ร่วมกับครอบครัวของ
 ญาติทางฝ่ายชาย (Patrilocal) หรืออยู่กับครอบครัวของฝ่ายหญิง (Matrilocal) ก็ได้
 ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละกรณี ไม่มีกฎเกณฑ์หรือประเพณีที่ระบุไว้ชัดเจนและตายตัว ซึ่ง
 ร้อยละส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสภาพของขนาดบ้านเรือนและฐานะทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ บางบ้านที่มี
 ขนาดเล็กคับแคบ ไม่สามารถต่อเติมหรือกันห้องเพิ่มขึ้นสำหรับคู่บ่าวสาวได้ ก็จำเป็นต้องบ่าวสาว

คุณนั้นจะต้องแยกไปสร้างบ้านเรือนหรือหาที่อยู่อาศัยใหม่ทันทีที่แต่งงานแล้ว แต่บางบ้านที่สามารถต่อเติมห้องเพิ่มขึ้นหรือมีห้องหรือมีฟ้าม่านกันเป็นสัดส่วนสำหรับคู่แต่งงานใหม่แล้ว อาจเป็นบ้านของฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิงก็ตาม คู่แต่งงานนั้นก็มักจะเลือกที่อยู่อาศัยกับครอบครัวของญาติฝ่ายนั้น ซึ่งส่วนใหญ่คู่แต่งงานใหม่ มักจะอยู่ร่วมกับครอบครัวเดิมประมาณ 1-2 ปี จนเมื่อลูกก็มักจะแยกไปตั้งบ้านเรือนใหม่ของตน โดยพ่อแม่ก็มักจะให้ทุนรอนไปสร้างบ้านเรือนใหม่บ้าง

ซึ่งเมื่อผู้วิจัยได้สังเกตลักษณะของบ้านพบว่า ส่วนใหญ่แล้วในชุมชนแห่งนี้ (ต.คลองยาง, ต.เกาะกลาง) มักนิยมสร้างบ้านเป็นบ้านชั้นเดียว ตั้งแต่ในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน แต่ก็พอมีส่วนที่ให้เห็นว่า บ้านไหนเป็นบ้านดั้งเดิม หรือบ้านไหนเป็นบ้านที่เพิ่งสร้างใหม่ นั่นก็คือว่า ถ้าเป็นบ้านดั้งเดิมมักนิยมสร้างเป็นบ้านชั้นเดียวที่ยกใต้ถุนสูงและมักสร้างด้วยไม้ ส่วนบ้านที่เพิ่งสร้างใหม่มักเป็นบ้านชั้นเดียวที่อยู่ติดกับพื้นและนิยมสร้างด้วยปูนหรืออิฐบล็อกที่ได้ฉาบผิวบ้าง ไม้ได้ฉาบผิวบ้าง หรือไม่นั้นก็อาจใช้ไม้แผ่นขัด ภายในบ้านมักจะกันห้องเพียงห้องเดียว ถ้าต้องการให้มีสัดส่วน ก็มักจะใช้ฟ้าม่านแทน หลังคาบ้านจะมีทั้งหลังคามุงกระเบื้อง, สังกะสี, หรือมุงจากด้วยเป็นจำนวนมากพอ ๆ กัน โดยได้พบอีกว่าแต่ละบ้านยังไม่มีส้วมใช้เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บ้านแต่ละหลังมักจะไม่ค่อยอยู่ติดต่อกัน โดยจะพบว่าแต่ละบ้านมักจะมีบริเวณบ้านแยกเป็นสัดส่วน จากบ้านหลังอื่น ๆ บริเวณบ้านก็มักจะมีต้นไม้ให้ความร่มรื่นมากกว่า จะปล่อยให้ไม่มีต้นไม้ลง ๆ แต่ก็มักจะไม่นิยมสร้างรั้วด้วย

รูปแบบของครอบครัว

จากการสำรวจระบบของครอบครัวของชาวไทยมุสลิมในชุมชนที่ศึกษา พบว่าในปัจจุบันนั้นรูปแบบของครอบครัวในชุมชนแห่งนี้ จะมีทั้งลักษณะที่เป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) และครอบครัวรวม (The stem family) เป็นจำนวนมากพอ ๆ กัน โดยลักษณะครอบครัวแบบครอบครัวเดี่ยว ซึ่งประกอบด้วยสามีภรรยาและลูก ซึ่งเป็นครอบครัวที่มีสมาชิกเพียง 2 รุ่นอายุ (Generations) นั้น มักจะพบกับครอบครัวที่เพิ่งเริ่มก่อตั้งขึ้นใหม่ ซึ่งภายหลังจากแต่งงานไปได้ประมาณ 1-2 ปี จนเมื่อลูกและพอจะสร้างฐานะช่วยตัวเองได้แล้ว โดยอาจได้รับการช่วยเหลือจากครอบครัวเดิมบ้าง คู่สมรสส่วนใหญ่ก็จะแยกออกจากครอบครัวเดิม มาสร้างบ้านอยู่ใหม่เป็นครอบครัวเดี่ยว แต่ก็ยังคงไปมาหาสู่กับครอบครัวเดิมของตนเสมอ ส่วนลักษณะครอบครัวแบบครอบครัวรวมนั้น มักจะพบกับครอบครัวมุสลิมที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี หรือมักจะพบกับครอบครัว

มุสลิมที่ก่อตั้งมานานแล้ว โดยครอบครัวแบบนี้จะประกอบด้วยสมาชิกภายในครอบครัว 3 รุ่น อายุ คือรุ่น ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ และรุ่นลูก และเมื่อสมาชิกในครอบครัวคนใดคนหนึ่งแต่งงานก็ได้ นำ เขยหรือสะใภ้ของครอบครัวเข้ามาอยู่ร่วมด้วย จนค่อย ๆ แยกออกไปทีละคู่ตามลำดับภายหลัง จากการแต่งงานผ่านไป จนเหลือลูกคนสุดท้ายที่มักจะสามารถนำเขยหรือสะใภ้มาอยู่ร่วมกับพ่อแม่ ปู่ย่าตายายได้เลย โดยไม่ต้องแยกย้ายจากไป

ในเรื่องของอำนาจในครอบครัวและลักษณะการแบ่งแรงงานหรือความรับผิดชอบในครอบครัวของชาวไทยมุสลิมในชุมชนแห่งนี้ ในปัจจุบันก็มักพบว่า มีความเสมอภาคกันทั้งชายและหญิง และครอบครัวส่วนใหญ่ทั้งสามีภรรยาต่างช่วยกันประกอบอาชีพเนื่องจากภาวะความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ฉะนั้นต่างก็มีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการหาเงินจุนเจือครอบครัว ภาระหน้าที่อบรมเลี้ยงดูลูกเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ รวมทั้งปู่ย่าตายายที่อยู่ร่วมในครอบครัวเดียวกัน สำหรับกรณีที่ปู่ย่าตายายไม่ได้อยู่ร่วมในครอบครัวเดียวกัน พ่อแม่บางคนก็ยังเอาลูกไปฝากให้ปู่ย่าตายายของเด็กเลี้ยงในช่วงกลางวันก็มีมาก และก็พบว่ามีจำนวนไม่น้อยที่เด็กต้องอยู่ภายใต้การดูแลของพี่ ๆ ของเด็กเอง พ่อแม่มักจะให้เวลากับลูกในการอบรมสั่งสอนได้เต็มที่ ก็ในช่วงหลังจากการรับประทานอาหารเช้าเรียบร้อยแล้ว จึงอาจกล่าวได้ว่าปู่ย่าตายายของเด็กจะมีบทบาทต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กมาก ซึ่งรวมทั้งอำนาจในครัวเรือนด้วย เนื่องจากสังคมไทยมีค่านิยมในเรื่องการให้ความเคารพนับถือในระบบอาวุโส ชาวไทยมุสลิมใน ต.คลองยาง และ ต.เกาะกลางก็นับเป็นชาวไทยกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีค่านิยมในเรื่องนี้ด้วยเช่นกัน ผู้อาวุโสในบ้านจะทำหน้าที่เสมือนเป็นหัวหน้าครอบครัว โดยเฉพาะในด้านการให้คำแนะนำ ศึกษารักษา และประสงการณ์ชีวิตแก่ลูกหลาน

ระบบเครือญาติ (Kinship)

ลักษณะความสัมพันธ์ของระบบเครือญาติของชาวไทยมุสลิมในเขต ต.คลองยาง และ ต.เกาะกลางนั้นพบว่า มี 2 ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์ทางการสืบสายโลหิต (Consanguinity) และความสัมพันธ์อันเนื่องมาจากการแต่งงาน (Affinal Relation)

ความสัมพันธ์ทางการสืบสายโลหิตของชาวไทยมุสลิมในชุมชนแห่งนี้ มีการจัดลำดับเครือญาติทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง (bilateral kinship) กล่าวคือมีการนับญาติทั้งฝ่ายชาย

คือ ปู่ ย่า ลุง อา และฝ่ายหญิงมี ตา ยาย ป้า น้า ส่วนความสัมพันธ์ที่เกิดจากการแต่งงานนั้น
 แม้เมื่อแต่งงานแล้วฝ่ายหญิงต้องเปลี่ยนมาใช้นามสกุลของฝ่ายชาย แต่ลักษณะความเกี่ยวพัน
 ของระบบเครือญาติ เป็นความเกี่ยวพันแบบเท่าเทียมกันทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง
 ต่างมีความสำคัญเสมอกัน

ศัพท์ทางเครือญาติ

สำหรับลักษณะของการกำหนดคำหรือศัพท์ที่ใช้เรียกานหมู่เครือญาติในสังคมไทยมุสลิม
 ในเขต ต.คลองยาง และ ต.เกาะกลาง ในปัจจุบัน พบว่า ยังคงเป็นแบบเดียวกับที่ใช้นอกดิน
 นั้นคือว่ารดยทั่วไปแล้ว ยังมีลักษณะการใช้นามภาษาอาหรับอยู่ เช่นเดียวกับที่มุสลิมรดยทั่วไปใช้
 เรียกกัน ดังนี้คือ

คำศัพท์	ความหมาย
ปะ , บา	พ่อ
มะห์	แม่
แนะ	ทวด
โตะชาย	ปู่, ตา
โตะหญิง	ย่า, ยาย
หวา	พี่คนโตของพ่อหรือลูกคนที่ 1 ของปู่ย่า, ตายาย
ฮะ	ลูกคนที่ 2 ของปู่ย่า, ตายาย
หลัง	น้องของพ่อหรือแม่คนที่ 1
หยัง	น้องของพ่อหรือแม่คนที่ 2
ตา	น้องของพ่อและแม่คนที่ 3
เต	น้องของพ่อหรือแม่คนที่ 4
สุ	น้องของพ่อหรือแม่คนที่ 5 เป็นต้นไป
บั้ง	พี่ชาย, พี่เขย
จีะ	พี่สาว, พี่สะใภ้
เรียกชื่อ	น้องชาย, น้องสาว, น้องเขย, น้องสะใภ้, ลูก

อย่างไรก็ตามพบว่าเด็ก ๆ ชาวไทยมุสลิมในชุมชนแห่งนี้ จะใช้ศัพท์ทางเครือญาติ เป็นภาษาอาหรับก็ตาม แต่เด็ก ๆ ที่นี้ก็สามารถเข้าใจศัพท์ภาษาไทย เมื่อเวลาพูดคุยกับครูหรือเพื่อน ๆ ที่มาชมมุสลิม